

Universiteit Utrecht

VINCI
TOPONDERWIJS

Plukboeket Herfst 2023

Een uitgave van SterkVVE
Met nieuws over VVE en achterstandenbeleid
Jo Kloprogge, herfst 2023

In de plukboeket-reeks zet Jo Kloprogge onderzoek rondom onderwijsachterstanden in het algemeen en VVE in het bijzonder op een rij. De plukboeketten verschijnen viermaal per jaar. Waar zinvol verschijnt er een special. Ze worden verspreid onder de deelnemers van het Sterk VVE netwerk. Jo Kloprogge is onder andere oud-coördinator van het landelijke onderzoeksprogramma onderwijsachterstanden, oprichter van Sardes, momenteel gepensioneerd, maar gelukkig toch verbonden aan Vinci.

Nu de zomer voorbij is, kunnen we weer lekker aan de slag. Er kwam toch wel weer flink wat nieuwe informatie over VVE en onderwijs voorbij. We hebben zelfs wat meer tekst opgenomen dan we meestal doen. Sorry. Maar misschien heb je iets gemist tijdens de vakantie. Hier kun je veel inhalen. We hebben onder meer een vergelijking van de kinderopvang in zes landen, spectaculaire resultaten van de grootschalige evaluatie van het Engelse NELI, een onderzoek naar de effecten van gemeentelijk beleid op de voorschoolse educatie, en gegevens over het leesgedrag van Pabo studenten.

Inspectie vol lof over de voorscholen

De inspectie constateert dat de kwaliteit van voorschoolse educatie grotendeels op orde is. De meeste voorscholen scoren naar tevredenheid op de standaarden uit haar waarderingskader. Voldoende tot goed waren de thema's aanbod, pedagogisch-educatief handelen, samenwerking, kwaliteitszorg, kwaliteitscultuur en verantwoording. Pedagogisch-educatief handelen en kwaliteitscultuur werden op ongeveer 25% van de locaties met 'goed' gewaardeerd. Dat betekent dat er sprake is van een positieve sfeer in de groepen en dat er duidelijke regels worden gehanteerd. Daarnaast hebben de voorscholen een professionele kwaliteitscultuur, waarin er grote bereidheid is om de kwaliteit van voorschoolse educatie te verbeteren.

Een aantal thema's vraagt om verbetering. Aandacht is vooral vereist rond het aanbod, het educatieve handelen en de samenwerking met ouders en basisscholen. Een groot deel van de voorscholen kan nog verbeteren als het gaat om de interactie met en tussen de kinderen. Ook kunnen voorscholen de ouders beter betrekken bij activiteiten.

De conclusies zijn gebaseerd op onderzoek in het najaar van 2022 bij 195 voorscholen.

[Voorschoolse educatie grotendeels op orde | Nieuwsbericht | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)

De Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang meldt zich weer

Jaarlijks meet het consortium LKK de kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang in opdracht van het ministerie van SZW. In 2019 verscheen de laatste monitorrapportage; daarna gooide corona roet in het eten. De locatiebezoeken die in 2020/2021 en in 2021/2022 hebben plaatsgevonden, zijn daarom gecombineerd. De bevindingen die in deze periode zijn opgehaald bij 234 kinderopvanglocaties, worden weergegeven in een nieuwe rapportage.

De effecten van de pandemie en de nasleep daarvan lijken weerslag te hebben op de werkbeleving van de medewerkers, de kwaliteit van het programma en het contact met ouders. Desondanks is de interactiekwaliteit stabiel gebleven.

In de kinderdagopvang en peuteropvang blijkt het aantal groepen met een HBO-geschoolde medewerker afgenomen te zijn, maar zijn er meer medewerkers die zich hebben gespecialiseerd op specifieke activiteiten. In de buitenschoolse opvang is vooral het aandeel specialisten in het team gedaald, terwijl het aantal groepen met een HBO-geschoolde medewerker onveranderd is. In de kinderdagopvang en peuteropvang is vanaf 2021-2022 sprake van een toenemende werkdruk, voor de buitenschoolse opvang speelde dit al eerder.

LKK heeft een verdiepende analyse uitgevoerd op de onderzoeksbevindingen die tussen 2017 en 2019 zijn verzameld bij 137 gastouders. De aanleiding was dat er grote verschillen bleken te zijn tussen gastouders met de laagste en met de hoogste kwaliteit opvang. Deze analyse heeft geleid tot een typologie waarin 5 profielen van gastouders worden onderscheiden. Bij de gastouders die vallen in profiel 1 (9% van alle gastouders) is zowel de educatieve als de emotionele kwaliteit laag. Bij de gastouders van profiel 5 (10%) is sprake van emotionele veiligheid en een stimulerend en uitdagend programma. De grootste groep gastouders (42%) valt in profiel 3: goede emotionele kwaliteit en een gemiddelde educatieve kwaliteit met een iets minder sterk ontwikkeld activiteitenaanbod.

Zorgelijk is dat de kinderdagopvang te maken heeft met toenemende werkdruk als gevolg van meer ziekteverzuim en verlof en moeilijkheden om dit op te vangen wegens personeelstekorten. Vacatures blijken moeilijker te vullen en dit speelt ook een rol bij het zoeken van goede vervanging in het geval van (langdurige) ziekte of verlof bij zwangerschap of ouderschap.

[Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang Nieuwsbrief \(monitorlkk.nl\)](#)

[Knelpunten, werkbeleving en de gevolgen van COVID-19 in de kinderopvangsector. Trendanalyses in de kinderdagopvang, peuteropvang en buitenschoolse opvang. \(monitorlkk.nl\)](#)

Kamerbrief jonge kind

Het was minister Wiersma niet meer vergund zijn beleid met betrekking tot het jonge kind te openbaren, maar er ligt nu toch een kamerbrief over dit thema. Het programma Ontwikkeling jonge kind bestaat uit vier programmalijnen. Programmalijn 1 en 2 zijn gericht op de voorschoolse periode. Programmalijn 4 is gericht op de vroegschoolse periode, en programmalijn 3 op beide periodes. Zwaartepunt in beleid zouden worden;

1. Ontwikkeling van het kind stimuleren in het gezin
2. Meer kinderen die daar baat bij hebben, gebruik laten maken van voorschoolse educatie
3. Gezamenlijke training en coaching voor pedagogisch medewerkers en leerkrachten groep 1, 2 en 3
4. Groep 1 en 2 versterken met een onderwijsassistent of pedagogisch medewerker naast de bevoegde leerkracht

Voor de uitvoering van het programma ontwikkeling jonge kind wordt aangesloten bij het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Aan het NPLV nemen 20 stedelijke focusgebieden deel. Voor het programma Ontwikkeling jonge kind is in totaal € 20,8 mln in 2023 en € 45,4 mln vanaf 2024 beschikbaar. De middelen voor dit programma zijn structureel.

Hoe het verder gaat met de hier geschetste beleidsplannen is, na de val van het kabinet, onduidelijk.

[Kamerbrief over de start van Programma Ontwikkeling jonge kind | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Ook in VS veel burnout en stress in kinderopvang

Volgens een rapport van de Rand Corporation heeft bijna de helft van medewerkers in de kinderopvang hoge niveaus van burn out en stress. Eenzelfde percentage zegt dat tekort aan personeel stress veroorzaakt. Dit leidt er deels ook toe dat men ander werk overweegt. Een op de vijf medewerkers zegt te overwegen hun beroep op te geven, waarbij geestelijk welzijn en de arbeidsvoorwaarden een rol spelen. Maar slechts een klein percentage (8) wil al snel vertrekken.

[45% of early childhood educators report high burnout, stress | K-12 Dive \(k12dive.com\)](#)

In veel landen lerarentekort, salarisverhoging helpt

De Engelse Education Endowment Foudation onderzocht wat er kan worden gedaan tegen de lerarentekorten. Geanalyseerd werden rapporten uit allerlei landen, de meeste waren uit de V.S. Financiële prikkels lijken het meeste gewicht in de schaal te leggen. Maar ook werkbelasting en werkomstandigheden, ondersteuning, coaching en mentoring, een effectieve schoolleiding en samenwerking met collega's zijn relevante factoren.

[Financial incentives and reducing workload could help teacher... | EEF \(educationendowmentfoundation.org.uk\)](#)

[Teacher-quality-recruitment-and-retention-lit-review-Final.pdf \(d2tic4wvo1iusb.cloudfront.net\)](#)

Brede scholen en integrale kindcentra

Onderwijskennis besteedt uitvoerig aandacht aan brede scholen en kindcentra in een artikel van Frank Studulski, een veteraan op dit terrein.

- Doelen van deze betrekkelijk nieuwe organisatievormen zijn doorgaans;
- een plek bieden waar kinderen hun talenten kunnen ontwikkelen;
 - voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden;
 - betere zorg voor kinderen met extra ondersteuningsbehoefte.

De centrale gedachte is veelal: kinderen doen op verschillende plekken ervaringen op. De school is niet alleen verantwoordelijk voor de ontwikkeling en opvoeding van kinderen. Door samen te werken, bundel je de krachten om kinderen verder te helpen. Tevens is er daarmee ruimte voor wijkgericht werken, een meer zinvolle invulling van het de naschoolse ruimte.

Een belangrijk verschil tussen beide is dat brede scholen via de gemeente vaak subsidie ontvangen voor coördinatie en activiteiten. Een IKC kan in principe functioneren met de normvergoedingen voor onderwijs en opvang.

Ondanks verschillende uitgangspunten overlappen brede school en IKC elkaar in de praktijk steeds meer; bijvoorbeeld omdat gemeenten hun brede scholen omdopen in integrale kindcentra. Algemene kenmerken zijn:

- Interprofessioneel samenwerken vanuit één visie
- Doorgaande lijnen
- Verrijkend aanbod in een rijke speel-leeromgeving

Het samenwerken tussen de basisschool en de partners kan op verschillende manieren. Door 'verticaal' samen te werken ontstaat een doorgaande lijn van voorschool naar vroegschool in een ononderbroken ontwikkelingslijn. 'Horizontaal' samenwerken is juist tussen partijen in eenzelfde leeftijdsjaar: bijvoorbeeld tussen de school, de BSO en een sportvereniging.

De effecten van de brede school en een IKC zijn moeilijk vast te stellen als opbrengsten worden vastgesteld op basis van (hogere) CITO-scores. In onderzoek wordt tot nu toe geen bevestiging van de relatie tussen de kwaliteit van de samenwerking binnen de brede school en effecten op de ontwikkeling van leerlingen. Niettemin rapporteren sommige onderzoeken opbrengsten, bijv. wat betreft ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen en ouders, of sociale opbrengsten.

[De brede school en het IKC: samenwerking tussen school en omgeving | Onderwijskennis](#)

Hoe een neerwaartse spiraal bij lezen te voorkomen

Een stevig artikel over interventie bij jonge kinderen op het gebied van lezen, komt van de hand van Joseph Torgesen in het tijdschrift van de American Federation of Teachers.

Hij wijst er op dat leesproblemen op latere leeftijd zich al aankondigen in de kinderopvang, maar later in een neerwaartse spiraal kunnen verergeren. Hij pleit voor krachtige leesinstructie en het goed en regelmatig screenen welke kinderen dreigen achterop te raken. Aan die kinderen moet aangepaste

extra instructie worden aangeboden. Voor kinderen uit achterstandsgroepen moet die instructie meer expliciet en meer intensief zijn dan voor andere kinderen. Deze kinderen hebben ook meer cognitieve ondersteuning nodig, bijv. via scaffolding, o.a. via leerkracht – leerling interactie. Torgesen gaat uitvoerig in op onderzoek dat de resultaten van dergelijke aanpakken laat zien. Vaak leiden ze er toe dat veel minder kinderen achterblijven bij lezen. Dit vooral als de aanpak op jonge leeftijd begint.

[Avoiding the Devastating Downward Spiral \(aft.org\)](#)

Over het stimuleren van beweging bij jonge kinderen

Eline Geschiere gaat in de ‘Early Years Blog’ in op het bewegen bij jonge kinderen. Regelmatig bewegen en zo min mogelijk langdurig stilzitten is belangrijk voor de gezondheid en ontwikkeling van jonge kinderen. Het gaat dan gezonde botten, fitheid en de motorische ontwikkeling. De mate waarin jonge kinderen bewegen, is bovendien mede bepalend voor het beweeggedrag in hun verdere leven. Weer een indicatie dus van ‘jong geleerd, oud gedaan’

De Gezondheidsraad ontwikkelde daarom een beweegadvies voor kinderen van 0-4 jaar. Dit advies geeft per leeftijd aan hoeveel minuten kinderen actief moeten zijn per dag, met verschillende activiteiten. Daarbij geldt: bewegen is goed, meer bewegen is beter. Ook geeft de Gezondheidsraad advies over de tijd die een kind mag stilzitten en over beeldschermtijd.

Geschiere adviseert om allereerst binnen de alledaagse activiteiten beweging aan te bieden. Laat kinderen bijvoorbeeld zelf op de commode klimmen tijdens het verschonen of leg hele jonge kinderen in de buikligging op het aankleedkussen. Let natuurlijk wel op de veiligheid. Verder kunnen kinderen gestimuleerd worden te bewegen door ze vrij op de grond te laten spelen of om bijvoorbeeld tijdens eetmomenten de kinderen zelf hun fruit te laten halen.

De fysieke inrichting van de plek waar een kind zich bevindt, is ook erg belangrijk voor de mate van beweegstimulering. Kijk eens naar het speeloppervlak: hoeveel ruimte heeft ieder kind om te spelen in vierkante meters?

[Early Years blog | Beweging stimuleren bij jonge kinderen: Beweegadvies voor 0 tot 4 jaar](#)

De adviezen van de Gezondheidsraad zijn te vinden op [Beweegadvies 0-4 jarigen - Kenniscentrum Sport en Bewegen](#)

Lezen op de Pabo is nog lang niet wat het zou moeten zijn

We moeten er alles aan doen om de leesvaardigheid in Nederland op een hoger peil te brengen. De laatste PISA- en PIRLS-onderzoeken onder respectievelijk 15- en 10-jarige leerlingen laten zien dat het er beroerd voor staat met lezen in Nederland. Iris Wierdsma en Kees Broekhof onderzochten hoe het zit met lezen bij PABO studenten. Ruim een kwart van de pabo-studenten leest niet graag. Er is wel een kwart dat lezen ‘erg leuk’ vindt. En bijna de helft vindt lezen ‘best leuk’. Veel lezen is niet echt een dingetje voor de studenten. Een ruime meerderheid van de studenten leest niet vaker voor hun plezier dan ‘minstens een keer per jaar’. De mannelijke pabo-studenten scoren over de hele linie lager dan de vrouwen. De mannen staan negatiever tegenover lezen: 43 procent vindt lezen ‘niet zo leuk;’ of ‘vervelend’; bij de vrouwen is dit 23 procent. Ook zijn er meer mannen dan vrouwen die nooit lezen

(18 procent, tegenover 9 procent van de vrouwen) en minder mannen dan vrouwen die dagelijks lezen (8 procent versus 13 procent). De pabo-studenten geven zichzelf verder gemiddeld een 6,3 voor hun kennis van kinderboeken en jeugdliteratuur.

We weten dat de studenten een belangrijke rol gaan spelen in het bevorderen van het leesplezier van de toekomstige generatie. Dit onderzoek leidt nog niet tot veel hoop dat deze rol altijd goed wordt ingevuld.

[Een zesje is te weinig \(sardes.nl\)](http://sardes.nl)

Kinderopvang in zes landen vergeleken; wat is typisch voor Nederland

Berenschot onderzocht de kinderopvangstelsels van vijf landen: Denemarken, Zweden, Frankrijk, Duitsland en Engeland. Dat levert tal van interessante gegevens op. We geven hier een kleine selectie.

- Alle vijf landen kennen een vorm van voorschoolse educatie. In Nederland is deze beschikbaar voor kinderen met (risico op) onderwijsachterstanden; in de andere landen voor alle kinderen.
- Nederland is het enige land dat een arbeidseis kent voor vergoeding van kinderopvang. In de andere landen hebben alle kinderen een vastgesteld recht op een vorm van kinderopvang..
- Nederland is het enige stelsel dat alleen private aanbieders kent. Andere landen kennen een mix van publieke en private aanbieders.
- Ouders leveren in alle landen een eigen inkomensafhankelijke financiële bijdrage, maar de hoogte daarvan verschilt. De kosten voor de laagste inkomens variëren van volledig gratis (voor een gemaximeerd aantal uren in Engeland) tot een kleine bijdrage van circa 3/4% (in Zweden en Nederland). Voor de hoogste inkomens lopen kosten op tot 65% (in Nederland), of 100% bij private kinderopvang (in Duitsland). In Denemarken en Zweden wordt de ouderbijdrage ook voor ouders met de hoogste inkomens gemaximeerd, respectievelijk op 25% van de kosten van de publieke kinderopvang

[Inspiratie uit het buitenland – 13 lessen uit een internationale vergelijking van stelsels voor kinderopvang](http://berenschot.nl)
[Inspiratie uit het buitenland – 12 lessen uit een internationale stelselvergelijking van kinderopvang \(berenschot.nl\)](http://berenschot.nl)

Spelen en taal

Jackie M. Oddo en Leigh Castleberry gaan in een artikel voor de Atlanta Speech School in op het belang van spel voor jonge kinderen en op de vraag hoe spel de taalontwikkeling kan stimuleren.

- Volg je kind bij het spelen, laat je kind kiezen hoe het wil spelen en haak daar op in zodat ze taal kunnen leren
- werk met wisselbeurten, bijv. vraag en antwoord of door af en toe te pauzeren of gezichtsuitdrukkingen te gebruiken
- als het kind praat en speelt, antwoord dan met correcte taal
- zing liedjes samen met het kind
- gebruik veel herhalingen
- lees samen (prenten) boeken en praat hierover.

[The-Importance-of-Play-in-the-Development-of-Language-Skills.pdf \(theministryofparenting.com\)](http://theministryofparenting.com)

Er is de laatste jaren niet zo heel veel belangstelling voor de lokaal educatieve agenda. Het is niet zo dat er niets gebeurt, maar er wordt niet veel onderzoek gedaan en je hoort er weinig over. Daarom is het wel fijn dat er nieuwe onderzoekresultaten zijn gepubliceerd door van de Kuilen, Leseman, en de Wolf.

De invloed van gemeentelijk beleid op voorschoolse educatie

Het is erg stil rond de Lokaal Educatieve Agenda, maar nu toch interessant nieuws. Van de Kuilen, Leseman, en de Wolf onderzochten de invloed van lokaal beleid van gemeenten op de proceskwaliteit van voorschoolse instellingen voor kinderen van twee tot vier. Niet minder dan 157 instellingen in 36 gemeenten werden onderzocht.

Er komen grote verschillen naar voren in de emotionele, gedrags – en leerondersteuning van de instellingen. 23% van de variantie in emotionele en gedragsondersteuning en 14% van de variantie in betrokken ondersteuning bij het leren kan worden toegeschreven aan het gemeentelijk niveau. De verschillen tussen gemeenten in formele indicatoren zoals correcte uitvoering van de landelijke wetgeving of formele indicatoren van coördinatie en kwaliteitsbewaking deden er weinig toe. Vooral ‘zachte’ horizontale besturing van lokale netwerken van samenwerkende instellingen leidt tot meer actieve ondersteuning van het leren in voorschoolse instellingen. Het gaat dan om betrokkenheid en focus op de ondersteuning van kinderen en gezinnen met lage inkomens en laag opgeleide ouders uit migrantengroepen en samenwerking van voorscholen met andere lokale voorzieningen voor de kinderen. Ook professionele ontwikkeling en monitoring van kwaliteit blijkt belangrijk.

Effectieve lokaal bestuur en beleid is dus van belang voor de kwaliteit van voorschoolse educatie. Effectief is vooral ‘zacht’ lokaal netwerk bestuur. Een traditionele (hiërarchische top down) wijze van besturen lijkt minder uitwerking te hebben op de kwaliteit van voorschoolse educatie.

[Influence of local ECEC policy on the quality of ECEC centers in the Netherlands - ScienceDirect](#)

op zoekmachine intypen om bij het artikel te komen via Science direct.\

We blijven met enige hardnekkigheid terugkomen op het thema ‘Tutoring’. Zowel in de VS als in Engeland maakt tutoring een stormachtige ontwikkeling door. In Nederland is de interesse voor tutoring voorshands nogal beperkt. Nieuws uit de VS dit keer in de vorm van een van de vaak heel sterke Hechinger rapporten, deze van de hand van Jill Barshay. Nieuws uit Engeland over spectaculaire resultaten van NELI.

Hoe scholen tutoring gebruiken na Corona

Barshay merkt allereerst op dat in ongeveer 100 onderzoeken met experimentele en controle groepen enorme vooruitgang is vastgesteld bij kinderen die tutoring kregen. Geschat wordt dat de winst bij taal en rekenen kan oplopen tot 5 maanden op jaarbasis.

Tutoring moet wel intensief worden toegepast, eigenlijk dagelijks en door goed opgeleide tutors, die werken met een curriculum dat aansluit bij wat de leerling op school leert. Tutoring moet vooral gedurende de schooltijd worden ingezet, niet na schooltijd.

Het is duidelijk dat een dergelijk aanpak veel problemen oplevert. Het is momenteel niet gemakkelijk tutors te werven. En de logistiek is complex. De training van tutores, het herinrichten van de schooldag zodat tutoring kan worden ingepland, het vinden van ruimte voor de tutoring sessies en het omgaan met het komen en gaan van tutors leveren uitdagingen op. En dan moet worden gekozen welke leerlingen in aanmerking komen voor tutoring en wat voor vakken zij krijgen aangeboden.

Ofschoon de regering Biden scholen aanspoort om tutoring te gebruiken als inhaaloperatie na Corona, en veel scholen dit doen, zijn er veel zorgen over de kwaliteit. Hoewel 4 op de 5 scholen een vorm van tutoring aanbieden, gaat het slechts bij ruim een derde om high dosage tutoring. Tutoring wordt vaak alleen online aangeboden en leerlingen doen vaak niet mee. Vooral het snel toenemende commerciële aanbod aan tutoring blijkt weinig effectief.

[What we know about tutoring research and how schools are using tutoring in pandemic recovery | KQED](#)

Tutorprogramma Neli doorstaat evaluatie met glans

Het Engelse tutorprogramma NELI is geëvalueerd door de Nationaal Foundation or Educational Research (NFER). Kinderen van 4 en 5 jaar, die aan dit programma meedoen, vertonen een extra vooruitgang van gemiddelde 4 maanden in taalvaardigheid in vergelijking tot kinderen die niet aan de interventie meedoen. Het onderzoek betrof 10.800 kinderen in 350 scholen over 2021- 2022, het tweede jaar van de roll out van NELI.

Kinderen die gratis schoolmaaltijden mogen krijgen, haalden zelfs een extra vooruitgang van zeven maanden, waardoor eigenlijk hun volledige taalachterstanden werden weggewerkt. De effecten van het programma waren groter naarmate kinderen meer tutor sessies volgden.

In vergelijking tot de tutoring in de VS is de Engelse aanpak met één centraal, goed onderbouwd en strak geregisseerd programma kennelijk veel effectiever.

Meer informatie over NELI en de Nederlandse variant van NELI is verkrijgbaar bij Arjen Scholten van Vinci. arjen@vinci-toponderwijs.nl

[National roll-out of Covid Recovery Programme boosted young children's language skills by four months - NFER](#)

Feedback aan kleuters

In de kennisrotonde gaan Suzanne Gerritsen en Eveline Schoevers in op de vraag hoe leerkrachten feedback aan kleuters kunnen geven.

Er is veel wetenschappelijk onderzoek gedaan naar effectieve feedback onder oudere leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs, maar er is weinig onderzoek gedaan naar effectieve feedback specifiek bij kleuters. Feedback geven blijkt echter juist ook bij kleuters van belang te zijn, aangezien zij minder voorkennis hebben dan oudere leerlingen. Leerlingen met minder voorkennis profiteren namelijk meer van feedback dan leerlingen met meer voorkennis.

Er blijken vier aspecten van belang bij effectieve feedback aan kleuters:

1. Geef kleuters informatieve feedback op taken, zoals het juiste antwoord of een aanwijzing voor de oplossing
2. bied feedback aan in gesproken tekst of simpele visuele vorm
3. geef neutrale feedback gericht op inhoud en
4. geef feedback direct na een taak.

[PDF voor website-Kennisrotonde-antwoord VRAAG-1639.pdf](#)

De bruikbaarheid van onderzoek voor de dagelijkse werkpraktijk wil nogal eens verschillen per onderzoek. Dat is niet erg, maar het is fijn als er zo nu en dan op onderzoek gebaseerde praktische handreikingen verschijnen. Een recente handreiking voor het werken met baby's van Sardes en de Universiteit van Utrecht, lijkt me heel erg bruikbaar.

Baby handreiking

De tips in deze handreiking zijn ingedeeld in vier categorieën:

1. Bewegingsruimte en inrichting
2. Vroege taalondersteuning
3. Ondersteunen van exploratie en spel
4. Contact maken tussen kinderen

Uit de talrijke tips geef ik een willekeurig voorbeeld over contact maken tussen kinderen om te laten zien wat de handreiking zoal biedt.

Maak de groep kleiner. Zeker in een verticale groep, is het belangrijk om de groep kleiner te maken. Dit maakt het voor jonge kinderen overzichtelijker en makkelijker om sociale interacties aan te gaan. Kinderen in grote groepen zullen zich sneller gaan focussen op speelgoed i.p.v. op elkaar. Laat bijvoorbeeld kleinere groepjes kinderen in verschillende hoeken spelen.

[pathtoimg.php \(monitorlkk.nl\)](#)

Leren lezen in 10 stelregels

Van Paul Kirschner, gebaseerd op Dr. Reid Lyon, neuropsycholoog en expert op het gebied van leerproblemen, die aangeeft wat we nu weten over hoe kinderen leren lezen.

1. Bijna alle kinderen leren op natuurlijke wijze spreken; lezen en schrijven moet worden aangeleerd.
2. Geletterdheid begint bij de geboorte. Het is geworteld in vroege sociale interacties en ervaringen die regelmatige blootstelling aan mondelinge taal en drukwerk omvatten. Sterkere wortels zorgen voor sterkere lezers.
3. Alle goede lezers zijn goede decoders. Decoderen moet aangeleerd worden totdat kinderen nauwkeurig en zelfstandig nieuwe woorden kunnen lezen. Decoderen hangt af van fonemisch bewustzijn: het vermogen van een kind om individuele spraakklanken te identificeren. Decoderen is de opstap naar woordherkenning.

4. Vlotte lezers kunnen de meeste woorden in een tekst onmiddellijk en nauwkeurig herkennen. Ze lezen met uitdrukking en in een tempo dat past bij hun leeftijd. Vlot lezen vereist begrip EN het ondersteunt begrip.
5. Begrijpend lezen – het doel van lezen – is gebaseerd op meerdere vaardigheden en sterke punten, waaronder een solide basis van woordenschat en achtergrondkennis.
6. One size does not fit all: gebruik leerlinggegevens om je instructie te differentiëren.
7. Directe, systematische instructie helpt leerlingen de vaardigheden te ontwikkelen die ze nodig hebben om sterke lezers te worden. Indirecte instructie met drie keuzemogelijkheden heeft een onvoorspelbaar effect op het lezen van woorden en laat te veel aan het toeval over.
8. Deze stelregels zijn van toepassing op Engels lerenden/mergent bilinguals, die vaak extra ondersteuning nodig hebben om hun mondelinge taal te versterken terwijl ze leren lezen en schrijven in een nieuwe taal.
9. We moeten leerlingen ondersteunen die thuis andere talen of dialecten spreken dan het Algemeen Amerikaans Engels, door hun thuistaal te eren en door hen meer mogelijkheden te geven om zich met Algemeen Amerikaans Engelse teksten bezig te houden.
10. Om goede lezers en schrijvers te worden, moeten leerlingen veel vaardigheden integreren die in de loop van de tijd worden opgebouwd.

Engels en Amerikaans kan wel door Nederlands worden vervangen zonder veel afbreuk te doen aan de tekst.

[Tien stelregels: Wat we tot nu toe hebben geleerd over hoe kinderen leren lezen - kirschner-ED \(kirschnered.nl\)](https://www.kirschner-ed.nl/)

We eindigen met een nuttige publicatie van de GOAB ondersteuning

In de handreiking gaat het over:

- Actuele cijfers over bereik ve in Nederland
- Redenen van ouders om geen gebruik te maken van ve
- Rol gemeente om bereik ve te verhogen
- Goede voorbeelden en ondersteunende tools voor zicht op en verhogen van bereik veet bereik van de voorschoolse educatie vergroten.

[Nieuhttps://www.frontiersin.org/articles/10.3389/feduc.2023.1120204/full](https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/feduc.2023.1120204/full)we handreiking bereik ve verhogen | GOAB***